

Sag C-705/23

Anmodning om præjudiciel afgørelse

Dato for indlevering:

17. november 2023

Forelæggende ret:

Landgericht Düsseldorf (Tyskland)

Afgørelse af:

2. november 2023

Sagsøger og appellat:

Flightright GmbH

Sagsøgt og appelindstævnt:

Condor Flugdienst GmbH

[Udelades] [j.nr.]

Landgericht Düsseldorf (den regionale appeldomstol i Düsseldorf)

Kendelse

I sagen

Flightright GmbH, [udelades] Berlin,

sagsøger og appellat,

[udelades]:

mod

Condor Flugdienst GmbH, [udelades] Neu-Isenburg,

sagsøgt og appelindstævnt,

[udelades]:

har Landgericht Düsseldorf (den regionale appeldomstol i Düsseldorf), 22. afdeling for civile sager,

den 2. november 2023

[udelades]

afsagt følgende kendelse:

Sagen udsættes.

Den Europæiske Unions Domstol forelægges i henhold til artikel 267, stk. 1, litra b), og stk. 3, TEUF følgende spørgsmål om fortolkning af EU-retten:

Skal artikel 4 i forordning (EF) nr. 261/2004 fortolkes således, at der også foreligger en boardingafvisning af passageren fra luftfartsselskabets side i form af en anticiperet boardingafvisning, hvis en rejsearrangør ved en meddelelse om ændring af reservationen informerer passageren om, at flyvningen er blevet aflyst, men der slet ikke er sket en aflysning af flyvningen fra luftfartsselskabets side, og flyvningen faktisk også bliver gennemført planmæssigt?

Præmisser:

I.

Sagsøgeren kræver af sagsøgte kompensation for boardingafvisning af to passagerer på grundlag af en overdraget rettighed.

Passagererne [...] og [...] (herefter »overdragerne«) bookede via en rejsearrangør en pakkerejse til Fuerteventura for perioden fra den 18. juli 2020 til den 30. juli 2020. Pakkerejsen omfattede også flyrejsen fra Düsseldorf til Fuerteventura og retur. Begge flyrejser skulle gennemføres af sagsøgte. Overdragerne modtog fra deres rejsearrangør meddelelse om, at udrejsen den 18. juli 2020 (flynummer: DE 1456) var aflyst. Der blev foretaget en ændring af reservationen til en flyvning den 20. juli 2020 (flynummer ligeledes: DE 1456). Overdragerne gør gældende, at rejsearrangøren først informerede dem om denne ændring otte dage før afrejsedatoen. Dette har sagsøgte benægtet. Det er uomtvistet, at den oprindelige flyvning den 18. juli 2020 ikke blev aflyst, men gennemført planmæssigt. På grund af meddelelsen fra rejsearrangøren mødte overdragerne imidlertid ikke frem i lufthavnen den 18. juli 2020, men først den 20. juli 2020.

Overdragerne har overdraget deres krav til sagsøgeren. Sagsøgeren anlagde sag ved Amtsgericht Düsseldorf (byretten i Düsseldorf) med påstand om betaling af kompensation på i alt 800,00 EUR i henhold til artikel 4, stk. 3, og artikel 7, stk. 1, litra b), i forordning (EF) nr. 261/2004, sammenholdt med § 398 i BGB (Bürgerliches Gesetzbuch, civil lovbog).

Sagsøgeren gør gældende, at sagsøgte må tage rejsearrangørens adfærd på sin kappe. Det må lægges til grund, at der var tale om en anticiperet boardingafvisning fra sagsøgtes side, som er grundlaget for de rejste krav. Sagsøgte er af den opfattelse, at der ikke foreligger boardingafvisning i den foreliggende sag. En sådan forudsætter en adfærd fra luftfartsselskabets side. I dette tilfælde kom meddelelsen imidlertid fra rejsearrangøren. Desuden gennemførte luftfartsselskabet flyvningen planmæssigt.

I sagen i første instans ved Amtsgericht Düsseldorf (byretten i Düsseldorf) [udelades] blev der afsagt en udeblivelsesdom, hvorved sagsøgte blev frifundet. Sagsøgeren gjorde indsigelse mod denne afgørelse. Amtsgericht Düsseldorf (byretten i Düsseldorf) stadfæstede ved dom af 3. november 2022 [udelades] udeblivelsesdommen.

Sagsøgeren har iværksat appel [udelades] til prøvelse af denne dom. [Udelades]

II.

Udfaldet af sagsøgtes appel afhænger af det ovenfor anførte spørgsmål om, hvorvidt en boardingafvisning som omhandlet i artikel 4 i forordning (EF) nr. 261/2004 også kan ligge i en anticiperet boardingafvisning, som finder sted ved en meddelelse fra rejsearrangøren om ændring af reservationen, henholdsvis aflysning. Dette spørgsmål er endnu ikke besvaret hverken af Unionens eller de højeste nationale retsinstanser.

Nærmere redegørelse:

1.

Såfremt det ovenstående spørgsmål besvares bekræftende, har sagsøgeren i den foreliggende sag ret til en kompensation på 800,00 EUR i henhold til artikel 4, stk. 3, og artikel 7, stk. 1, litra b), i forordning (EF) nr. 261/2004 på grundlag af en overdraget rettighed. Spørgsmålet har således betydning for afgørelsen af sagen.

a)

Der er navnlig ikke gjort nogle begrundelser for boardingafvisningen gældende som omhandlet i artikel 2, litra j), andet sætningsled, i forordning (EF) nr. 261/2004, og sådanne ses heller ikke at foreligge. En analog anvendelse af artikel 5, stk. 1, litra c), nr. i-iii), i forordning (EF) nr. 261/2004 kommer heller ikke i betragtning i forbindelse med kravene på grund af boardingafvisning i henhold til artikel 4, stk. 3, og artikel 7, i forordning (EF) nr. 261/2004 (jf.

Domstolens dom af 26.10.2023, C-238/22, [udelades] præmis 40 ff.). Der er derfor ikke behov for at afklare, om overdragerne allerede tidligere end otte dage før rejsedatoen blev informeret om ændringen af reservationen.

b)

Den omstændighed, at sagsøgte for første gang i appelininstansen har rejst tvivl om, at overdragerne havde en bekræftet reservation som omhandlet i artikel 3, stk. 2, litra a), i forordning (EF) nr. 261/2004, er næppe af betydning for resultatet. For det første kan dette anbringende [udelades] ikke gøres gældende i appelininstansen. For det andet er den forelæggende ret af den opfattelse, at det fremgår af en samlet betragtning af »rejsekuponerne« af 26. juni 2020 (bilag K1), rejsebekræftelsen og fakturaen af 9. juli 2020 (bilag K2) og meddelelsen om ændringen af reservationen (bilag K2), at overdragerne oprindeligt havde en bekræftet reservation fra rejsearrangøren for afgangen DE 1456 den 18. juli 2020.

Som Domstolen bl.a. fastslog ved dom af 21. december 2021 – C-146/20, C-188/20, C-196/20, C-270/20, AD m.fl. mod Corendon Airline – har en passager også en »bekræftet reservation« som omhandlet i artikel 3, stk. 2, litra a), i forordning nr. 261/2004, i form af »et andet bevis« som omhandlet i artikel 2, litra g), andet alternativ, i forordning (EF) nr. 261/2004, når denne fra en rejsearrangør, med hvilken den pågældende har en kontrakt, får tilsendt et dokument, hvorved denne gives løfte om transport på en bestemt flyvning, der er specificeret ved angivelse af afgang- og ankomststed, afgang- og ankomsttidspunkt og flynummer, også selv om denne rejsearrangør ikke har modtaget nogen bekræftelse fra det pågældende luftfartsselskab om denne flyvnings afgang- og ankomsttidspunkter, og det tilkommer den nationale ret at efterprøve, om rejsearrangørens dokument i det konkrete tilfælde udgør »et andet bevis«, navnlig med henblik på, om de angivne flytider betegnes som »foreløbige flytider« (jf. Domstolens dom af 21.12.2021 – C-146/20, C-188/20, C-196/20, C-270/20, AD m.fl. mod Corendon Airline m.fl., [udelades] præmis 43, 50 f.). »Rejsekuponerne« af 26. juni 2020 (bilag K1) indeholder en specificering af flyvningen den 18. juli 2020 med flynummer, dato og afgang- og ankomsttidspunkter. Der fremgår ingen begrænsninger med hensyn til, om de er bindende. Heller ikke betegnelsen som »rejsekupon« er til hinder for dette. Denne betegnelse svarer til betegnelsen »voucher«. Det er ikke et krav, at dokumentet skal bære betegnelsen »reservationsbekræftelse«. Det fremgår heller ikke, at der er tale om en ikkebindende option eller lignende. I modsætning til sagsøgtes fremstilling fremgår det ikke af reservationsbekræftelsen og fakturaen af 9. juli 2020, at overdragerne aldrig havde en reservation til flyvningen DE 1456 den 18. juli 2020, men fra begyndelsen kun havde en reservation til flyvningen DE 1456 den 20. juli 2020. Øverst til højre er nemlig anført: »Reservation/ændring af 9. juli 2020«. Desuden taler også ordlyden af meddelelsen om ændringen af reservationen (»På grund af en aflysning kan Deres reserverede flyvninger den 18.7.2020 henholdsvis 30.7.2020 ikke længere tilbydes. Vi er klar over, at denne meddelelse er skuffende for Dem. Vi beklager de omstændigheder, dette

medfører. Som alternativ kan vi reservere følgende flyvninger til Dem til samme pris») for en tidligere fast reserveret flyforbindelse den 18. juli 2020.

2.

Spørgsmålet om, hvorvidt der også kan ligge en boardingafvisning som omhandlet i artikel 4 i forordning (EF) nr. 261/2004 i en anticiperet boardingafvisning i form af en meddelelse fra rejsearrangøren om ændring af reservationen, henholdsvis aflysning, er hidtil ikke besvaret hverken af Unionens retsinstanser eller af de højeste nationale retsinstanser.

a)

Ved kendelse af 7. oktober 2008 forelagde Bundesgerichtshof (forbundsdomstol, Tyskland, herefter »BGH«) allerede ovenstående spørgsmål for Domstolen i form af en præjudiciel anmodning i henhold til artikel 267 TEUF (jf. BGH, forelæggelseskendelse af 7.10.2008 – X ZR 96/06, NJW 2009, s. 285). Sagen blev slettet af Domstolens register, idet sagen blev afsluttet på anden vis.

b)

[Udelades] [national retspraksis]

3.

Det er den forelæggende rets opfattelse, at spørgsmålet skal besvares bekræftende.

Det kan tale til fordel for at besvare spørgsmålet bekræftende, at til forskel fra den aktivt formulerede franske og spanske sprogversion, som udtrykkeligt nævner det transporterende luftfartsselskab som det, der afviser at tage passagerer om bord, lader talrige andre sprogversioner (f.eks. den engelske, den svenske, den nederlandske, den danske, den italienske, den portugisiske og også den tyske sprogversion) det med deres passivt formulerede ordlyd stå åbent, hvem der foretager afvisningen (jf. BGH, forelæggelseskendelse af 7.10.2008 – X ZR 96/06, NJW 2009, s. 285, 286, præmis 9; dom af 17.3.2015 – X ZR 34/14, NJW 2015, s. 2181, 2184, præmis 26).

Også forordningsgivers hensigt om, at forordningens beskyttelse skal udvides til at omfatte flyvninger, der er en del af en pakkerejse, kan tale for, at ændringen af reservationen for en pakkerejsende skal forstås som en afvisning af at transportere denne med det (oprindeligt) reserverede fly. Det må også tages i betragtning, at for en flypassager, der ikke har accepteret en ændring af reservationen, må denne ændring af reservationen sidestilles med afvisning af at transportere denne med det planlagte fly. Ændringen af reservationen kan herefter begrebsmæssigt opdeles i afvisning af den planlagte befordring og reservation af en ny flyvning. Det kan derfor være nødvendigt at medtage ændring af reservationen i begrebsindholdet af boardingafvisning for at beskytte den pakkerejsende mod, at denne undrages beskyttelse i henhold til forordningen, derved at denne – til forskel fra

ruteflypassager – ikke først afvises ved gaten, men allerede på et tidligere tidspunkt får ændret sin reservation til en anden flyvning, da det ved pakkerejseflyvninger hyppigere end ved ruteflyvninger allerede på forhånd kan forudses, om der vil være et tilstrækkeligt antal pladser til samtlige de flypassagerer, der må forventes ved gaten eller ej (jf. BGH, forelæggelseskendelse af 7.10.2008 – X ZR 96/06, NJW 2009, s. 285, 286, præmis. 10 f.).

Som et yderligere argument kan der henvises til bestemmelsen i artikel 3, stk. 2, litra b), i forordning (EF) nr. 261/2004. Ifølge denne bestemmelse gælder forordningen også, såfremt passagererne af et luftfartsselskab eller en rejsearrangør er blevet overført fra den flyafgang, på hvilken vedkommende har en reservation, til en anden flyafgang, uanset grunden hertil. Da forordningen således også skal finde anvendelse i tilfælde, hvor passageren af rejsearrangøren »overføres« til en anden afgang, og dette uanset grunden hertil, kan dette tale for, at passageren i dette tilfælde har ret til kompensation for boardingafvisning. I tilfælde af en »overførsel« til en anden afgang, dvs. ændring af reservationen, er det muligt, at der hverken foreligger en aflysning eller en lang forsinkelse. I så fald er det kun en boardingafvisning, der kan komme i betragtning. Det ville imidlertid være selvmodsigende, hvis forordningsgiver først udtrykkeligt åbner anvendelsesområdet i sådanne konstellationer, men derefter nægter et heraf følgende kompensationskrav på grund af boardingafvisning. På den anden side har Domstolen allerede fastslået, at det følger af artikel 3, stk. 2, litra b), i forordning (EF) nr. 261/2004, »at forordning [(EF)] nr. 261/2004 bl.a. finder anvendelse på en situation, hvor en flypassager som følge af aflysning af den reserverede flyafgang af luftfartsselskabet er blevet overført til en omlagt flyvning til den pågældendes endelige bestemmelsessted«. Domstolen henfører altså alligevel denne bestemmelse til aflysningskonstellationer, men kun »bl.a.«.

Endelig har Domstolen fastslået, at en »bekræftet reservation« som omhandlet i artikel 3, stk. 2, litra a), i forordning (EF) nr. 261/2004 med specificerede flyoplysninger, som medfører, at forordningen finder anvendelse, også kan udstedes af rejsearrangøren, også selv om luftfartsselskabet ikke har bekræftet de pågældende flytider over for rejsearrangøren, og der altså mangler en dækningsreservation (jf. Domstolens dom af 21.12.2021 – C-146/20, C-188/20, C-196/20, C-270/20 AD m.fl. mod Corendon Airline m.fl., [udelades] præmis 51). Domstolen begrundede dette med, at flere bestemmelser i forordningen ikke sonderer mellem rejsearrangøren og luftfartsselskabet i forbindelse med deres anvendelse [f.eks. i artikel 3, stk. 2, litra a), første led, og i artikel 3, stk. 2, litra b), i forordning (EF) nr. 261/2004]. Desuden vil det være i strid med det i første betragtning til forordningen fastlagte formål om at sikre et højt beskyttelsesniveau for luftfartspassagerer at lægge til grund, at en reservation kun kan bekræftes af luftfartsselskabet, hvorved passageren pålægges at kontrollere de oplysninger, som rejsearrangøren har udleveret. Forordningen tilsigter således for så vidt, at risikoen for, at rejsearrangører udleverer urigtige oplysninger til passagererne som led i deres aktiviteter, bæres af luftfartsselskabet. I denne sammenhæng deltager passageren ikke i det eksisterende forhold mellem luftfartsselskabet og

rejsearrangøren, og det kan ikke kræves, at denne indhenter oplysninger herom (jf. Domstolens dom, op.cit., præmis 46 ff.).

Denne afgørelse kan muligvis overføres til det foreliggende tilfælde, hvor rejsearrangøren har ændret passagerens reservation på grund af en »flyaflysning«. Også her kan det nemlig muligvis lægges til grund, at det transporterende luftfartsselskab og rejsearrangøren skal sidestilles. Det ville formentlig være i strid med beskyttelsesformålet med forordning (EF) nr. 261/2004, som er at etablere et højt beskyttelsesniveau, hvis passageren ikke kan gøre en ændring af reservationen foretaget af rejsearrangøren gældende over for luftfartsselskabet. Rejsearrangørens ændring af reservationen skal muligvis henføres til luftfartsselskabets risikoområde. Hvis det transporterende luftfartsselskab desuden allerede skal påtage sig ansvaret for en bekræftet reservation, som ikke er dækket af en dækningsreservation, må dette så meget desto mere også gælde for en boardingafvisning i form af en ændring af reservationen foretaget af rejsearrangøren. Desuden er det i tilfælde som det foreliggende ikke muligt for passageren at foretage en pålidelig vurdering af, om årsagen til boardingafvisningen stammer fra rejsearrangørens eller luftfartsselskabets område. En sådan ændring af reservationen kan skyldes en overbooking eller interne reservationsfejl hos luftfartsselskabet, men lige så vel indkøb af for få flysæder eller interne problemer hos rejsearrangøren. Dette kan passageren, som får ændret sin reservation af rejsearrangøren, hverken se eller påvirke.

Da dette spørgsmål imidlertid endnu ikke er afklaret af Domstolen, og en samlet sikker besvarelse af spørgsmålet heller ikke kan udledes af dens hidtidige praksis, finder artikel 267, stk. 1, litra b), og stk. 3, TEUF anvendelse.

III.

[Udelades] [underskrifter]

[Udelades]

[Signaturoversigt]